2021. január 21., csütörtök

P9_TA(2021)0018

Alekszej Navalnij letartóztatása

Az Európai Parlament 2021. január 21-i állásfoglalása Alekszej Navalnij letartóztatásáról (2021/2513(RSP))

(2021/C 456/12)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Oroszországról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen az oroszországi helyzetről és Alekszej Navalnij megmérgezéséről szóló, 2020. szeptember 17-i állásfoglalására ([1]),

— tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára, az emberi jogok európai egyezményére (EJEE) és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára,

— tekintettel az ENSZ Közgyűlése által 1998. december 9-én elfogadott, az emberi jogok védelmezőiről szóló ENSZ-nyilatkozatra,

— tekintettel a vegyi fegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló egyezményre (vegyifegyver-tilalmi egyezmény),

— tekintettel az Oroszországi Föderáció alkotmányára, különösen annak 2. fejezetére és kifejezetten a szólásszabadságot védő 29. cikkére, valamint azokra a nemzetközi emberi jogi kötelezettségekre, amelyeket Oroszország az Európa Tanács, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) és az ENSZ tagjaként vállalt,

— tekintettel az Európai Tanács elnökének és a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének 2021. január 17-i, és az Európai Bizottság elnökének 2021. január 18-i, Alekszej Navalnij őrizetbe vételét követően kiadott nyilatkozatára,

— tekintettel az uniós tagállamok vezetőinek nyilatkozataira Alekszej Navalnij Moszkvába érkezésekor történt őrizetbe vételéről,

— tekintettel az Európai Tanács 2020. október 1-jei következtetéseire,

— tekintettel a Külügyek Tanácsa 2020. október 12-i ülésének eredményére és az Alekszej Navalnij elleni gyilkossági kísérlethez kapcsolódó személyekkel szembeni korlátozó intézkedések bevezetéséről szóló politikai megállapodásra,

— tekintettel az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) a Navalnij kontra Oroszország ügyben hozott 2017. október 17-i, a Navalnij kontra Oroszország ügyben hozott 2018. november 15-i és a Navalnij kontra Oroszország (2. sz.) ügyben hozott 2019. április 9-i ítéleteire,

— tekintettel az EU az úgynevezett európai Magnyickij-törvényként is ismert globális emberi jogi szankciórendszerére, melyet a Tanács 2020. december 7-én fogadott el,

— tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,

A. mivel Alekszej Navalnij vezető orosz politikusként, ügyvédként és korrupcióellenes aktivistaként számos, üzleti vállalkozásokat és orosz politikusokat érintő korrupciós ügyet derített fel, Oroszország-szerte számos nyilvános tiltakozás élére állt, és egyike lett az orosz ellenzék leghatékonyabb vezetőinek;

B. mivel Alekszej Navalnij az orosz hatóságok és Putyin elnök egyik legnagyobb kihívója, akinek eltökéltsége és bátorsága reménysugarat jelent mindazok számára Oroszországban, akik úgy vélik, hogy hazájukban megvalósítható a szabadság, a demokrácia, a politikai pluralizmus és az elszámoltathatóság;

([1]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2020)0232.

2021. január 21., csütörtök

C. mivel 2021. január 17-én Alekszej Navalnijt a Moszkvához közeli seremetyjevói nemzetközi repülőtéren letartóztatták, miután oroszországi megmérgezését követően németországi gyógykezeléséről visszatért Oroszországba, valamint megtagadták tőle ügyvédei segítségének igénybevételét;

D. mivel 2021. január 18-án Alekszej Navalnijt előzetesen 30 nap börtönre ítélték egy példa nélküli és sietősen megszervezett meghallgatási eljárás során, amelyre egy rendőrőrsön került sor úgy, hogy Navalnij ügyvédje nem volt jelen;

E. mivel mintegy 70 személyt, köztük újságírókat és Alekszej Navalnij támogatóit tartóztattak le, miközben Navalnij visszatérésére vártak;

F. mivel Alekszej Navalnijt az orosz hatóságok hozzájárulásával szállították Németországba, hogy ott gyógykezelésben részesüljön, miután 2020. augusztus 20-án megmérgezték; mivel a Bellingcat nyomozócsoportot is magában foglaló közös oknyomozó újságírói hálózati projektnek sikerült azonosítania több, a mérgezésben részt vevő elkövetőt, akik mindannyian az Oroszországi Föderáció titkosszolgálatainak ügynökei;

G. mivel a berlini Charité kórház arra a következtetésre jutott, hogy Alekszej Navalnijt olyan idegméreggel mérgezték meg, amely a Szovjetunió és az Oroszországi Föderáció által kifejlesztett, katonai célú idegmérgek novicsok-csoportjába tartozik, és amely csak katonai szervezetek és titkosszolgálatok számára elérhető Oroszországban; mivel a mérgezés jellegét Németországban, Franciaországban és Svédországban több laboratórium, valamint a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet (OPCW) is megerősítette;

H. mivel a vegyifegyver-tilalmi egyezmény értelmében valamely személynek idegméreg használata révén történő mérgezése vegyi fegyverek használatának minősül, és mivel a vegyi fegyverek bárki általi, bármely körülmények közötti használata a nemzetközi jog és a nemzetközi emberi jogi normák súlyos megsértésének minősül;

I. mivel az EU nemzetközi partnereivel együtt felszólította az orosz hatóságokat, hogy alaposan vizsgálják ki az Alekszej Navalnij ellen tiltott idegméreg alkalmazásával elkövetett gyilkossági kísérletet, teljes mértékben működjenek együtt az OPCW-vel a pártatlan nemzetközi vizsgálat biztosítása és a felelősök bíróság elé állítása érdekében; mivel az orosz hatóságok a mai napig nem végeztek ilyen alapos és pártatlan vizsgálatot, és Oroszország kifejezetten elutasította a vizsgálatra irányuló felhívásokat;

J. mivel az EU 2020. október 15-én – az orosz vizsgálat és az OPCW-vel való együttműködés elmaradása miatt – szankciókat vezetett be a bűncselekményben érintett hat orosz személlyel és egy szervezettel szemben;

K. mivel az a tény, hogy az Alekszej Navalnij elleni gyilkossági kísérletre közvetlenül a 2020. szeptemberi oroszországi helyi és regionális választásokat megelőzően került sor, különösen aggasztónak mutatja a demokrácia, az alapvető szabadságok és az emberi jogok helyzetét az országban;

L. mivel az oroszországi Szövetségi Büntetés-végrehajtási Szolgálat bejelentette, hogy Alekszej Navalnijt egy korábbi, az úgynevezett Yves Rocher-ügyben kiszabott, felfüggesztett büntetés feltételeinek megsértése miatt tartandó bírósági tárgyalásig fogva tartják, holott épp az orosz hatóságok által megszervezett gyilkossági kísérlet utáni gyógykezelésen vett részt;

M. mivel 2017. október 17-i ítéletében az EJEB megállapította, hogy 2014-ben az úgynevezett Yves Rocher-ügyben Alekszej Navalnijt és testvérét, Oleget tisztességtelenül ítélték el pénzügyi bűncselekmények miatt, és hogy az orosz bíróságok az ügyben „önkényes és nyilvánvalóan észszerűtlen” döntéseket hoztak, valamint arra kötelezte az Oroszországi Föderációt, hogy fizessen több mint 80 000 EUR kár- és költségtérítést a két testvérnek;

N. mivel Alekszej Navalnijt korábban megtámadták, őrizetben tartották, letartóztatták és elítélték, így téve kísérletet politikai és nyilvános tevékenységeinek leállítására; mivel az orosz hatóságok az Alekszej Navalnij ellen korábban hozott, politikai indíttatású ítéleteket annak megakadályozására használták fel, hogy Navalnij indulhasson a 2018-as orosz elnökválasztáson;

O. mivel 2021. január 18-án az orosz hatóságok új büntetőeljárást indítottak Alekszej Navalnij ellen, különböző jótékonysági szervezeteknek történő pénzátutalásokkal kapcsolatos csalással vádolva meg őt;

P. mivel a gondolat- és a szólásszabadsághoz, valamint az egyesülés és a békés gyülekezés szabadságához való jogot az Oroszországi Föderáció alkotmánya rögzíti; mivel az Oroszországi Föderáció aláírta az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát és az EJEE-t, valamint az Európa Tanács tagja, és így elkötelezte magát a jogállamiságra vonatkozó nemzetközi normák és elvek, az emberi jogok és az alapvető szabadságok mellett;

Q. mivel az ismert orosz emberi jogi szervezet, a Memorial szerint több mint 300 politikai és vallási fogoly van az Oroszországi Föderációban; mivel az EU szolidaritást tanúsít valamennyi másként gondolkodóval és az orosz néppel, akik a szabadságukat és életüket fenyegető veszély, valamint a Kreml és az orosz hatóságok nyomása ellenére továbbra is küzdenek a szabadságért, az emberi jogokért és a demokráciáért;

R. mivel az emberi jogok és a jogállamiság helyzete Oroszországban tovább romlik az állami hatóságok arra irányuló módszeres igyekezete következtében, hogy elnyomják a szabad véleménynyilvánítást, korlátozzák a gyülekezési szabadságot, akadályozzák az ellenzéki tevékenységeket, elnyomással válaszoljanak a politikai és gazdasági elit körében uralkodó korrupció feltárására irányuló mindennemű tevékenységre és elfojtsák az orosz civil társadalom tevékenységeit;

S. mivel a nemzetközi jog Ukrajnában és Grúziában történő megsértése és az állam által támogatott gyilkosságok és az ellenzéki vezetők, újságírók és mások fizikai megsemmisítése – például Borisz Nyemcov, Anna Politkovszkaja, Szergej Magnyickij és mások esetében – büntetlenül maradt; mivel a mérgekkel és egyéb eszközökkel végzett számos gyilkossági kísérlet, valamint az MH17-es járat lelövésével kapcsolatos bírósági ügyben való együttműködés megtagadása miatt az Oroszországi Föderációval fenntartott kapcsolatai történelmi mélypontra jutottak;

T. mivel 2020 decembere óta az Európai Unió eszköztárában szerepel a globális emberi jogi szankciórendszer, amely a világszerte elkövetett súlyos emberi jogi jogsértésekért és visszaélésekért felelős, érintett vagy azokkal összefüggésbe hozható személyeket és szervezeteket célozza meg;

1. felszólít Alekszej Navalnij és az ő Oroszországba való visszatérésével kapcsolatban fogva tartott valamennyi személy – legyen szó újságírókról, munkatársakról vagy támogatásukat kifejező állampolgárokról – azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátására;

2. határozottan elítéli Alekszej Navalnij és az őt támogatók fogva tartását és az orosz hatóságok által többek között az igazságszolgáltatási rendszer révén ellenük alkalmazott politikai indíttatású elnyomást; ismételten elítéli az Alekszej Navalnij ellen elkövetett gyilkossági kísérletet, és legmélyebb aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Oroszországi Föderációban szűkül a politikai ellenzék, a másként gondolkodók és a civil társadalom mozgástere;

3. a lehető leghatározottabban elítéli az Oroszországi Föderáció magatartását, amelyet méltatlannak ítél egy olyan országhoz, amely az Európa Tanács és az EBESZ tagjaként elkötelezte magát az EJEE-ben és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában foglalt alapvető szabadságok, emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása mellett; arra ösztönzi az Európa Tanácsot és az EBESZ-t, hogy hozzanak megfelelő intézkedéseket az Oroszországi Föderáció által tett kötelezettségvállalások megszegésének felmérésére;

4. emlékeztet arra, hogy a politikai ellenfelek fogva tartása sérti Oroszország nemzetközi kötelezettségvállalásait, és nyomatékosítja, hogy politikamentessé kell tenni az igazságszolgáltatást és tiszteletben kell tartani a tisztességes eljáráshoz és a jogi tanácsadáshoz való jogot; felhívja a Miniszteri Bizottságot és az Európa Tanács tagállamait, hogy éljenek az EJEE 46. cikkének (4) bekezdésében foglalt hatáskörökkel, és az EJEB előtt indítsanak kötelezettségszegési eljárást az Oroszországi Föderáció ellen;

5. felhívja az orosz hatóságokat, hogy vessenek véget a független és másként gondolkodó hangok zaklatásának, megfélemlítésének, az ellenük elkövetett erőszakos cselekményeknek, valamint elnyomásának azáltal, hogy véget vetnek annak a büntetlenségnek, amely már számos újságíró, aktivista, emberijog-védő és ellenzéki politikus halálához vezetett, valamint hogy biztosítsák, hogy ezek az emberek tevékenységeiket úgy végezhessék, hogy ne kelljen félteniük a saját vagy családtagjaik és barátaik életét;

6. úgy véli, hogy az Alekszej Navalnij ellen elkövetett gyilkossági kísérlet és az Oroszországba való visszatérésekor történő azonnali letartóztatása arra irányul, hogy elrettentse az embereket a rezsim súlyos korrupciójának további feltárásától, és az általában arra irányuló rendszerszintű erőfeszítés része, hogy elhallgattassák és kiiktassák őt, a politikai ellenzéket és a többi másként gondolkodót, különös tekintettel a 2021 őszén esedékes parlamenti választásokra; úgy véli, hogy ezzel a rezsim felfedi megvetését saját népe iránt, könyörtelenül arra törekszik, hogy hatalmon maradjon, és megfosztja az embereket a demokrácia és a szabadság minden lehetőségétől; szolidaritását fejezi ki az oroszországi demokratikus erők iránt, amelyek elkötelezettek a nyitott és szabad társadalom mellett;

7. hangsúlyozza Alekszej Navalnij helyzetének, illetve fizikai és mentális jóllétének – amelyért az orosz hatóságok kizárólagos felelősséggel tartoznak – szoros figyelemmel kísérésére irányuló eltökéltségét;

8. elítéli, hogy az Oroszországi Föderáció többször is idegmérget alkalmazott orosz állampolgárok ellen, és emlékeztet rá, hogy a vegyi fegyverek bármilyen körülmények között történő használata a nemzetközi jog, és különösen a vegyifegyver-tilalmi egyezmény értelmében büntetendő cselekménynek minősül; továbbra is sürgeti az orosz hatóságokat, hogy a novicsok-programjára vonatkozó információkat teljes körűen bocsássa a Vegyifegyver-tilalmi Szervezet rendelkezésére, és haladéktalanul vizsgálja ki, állítsa bíróság elé és vonja felelősségre az Alekszej Navalnij ellen elkövetett bűncselekményért felelős személyeket; megismétli azon felhívását, hogy nemzetközi vizsgálat keretében vizsgálják ki Oroszország nemzetközi kötelezettségvállalásainak a vegyi fegyverek területén történő megsértését;

9. felhívja a Tanácsot, hogy következő ülésein helyezkedjen e kérdésben határozott álláspontra, és jelentősen erősítse meg az Oroszországgal szembeni uniós korlátozó intézkedéseket, többek között azáltal, hogy szankcionálja az Alekszej Navalnij letartóztatásáról és bebörtönzéséről szóló döntésben részt vevő természetes és jogi személyeket; úgy véli továbbá, hogy az EU-nak további célzott korlátozó intézkedéseket kellene bevezetnie az EU globális emberi jogi szankciórendszere keretében minden olyan személlyel szemben, aki részt vett vagy felelős az Alekszej Navalnij ellen irányuló támadásokért;

10. sürgeti a Tanácsot, hogy vezessen be szankciókat a rezsimmel kapcsolatban álló azon orosz oligarchákkal és Putyin elnök belső körének azon tagjaival és azon médiapropagandistákkal szemben, akik vagyonnal rendelkeznek az Európai Unióban, és szabadon utazhatnak a tagállamokba; úgy véli, hogy ezeket a szankciókat ki kell terjeszteni közvetlen családtagjaikra is; fenntartja, hogy az Európai Uniónak többé nem szabad vonzó helynek lennie a kétes eredetű orosz vagyon számára;

11. felszólítja az EU-t és tagállamait olyan új stratégia kidolgozására az EU Oroszországgal fenntartott kapcsolataira vonatkozóan, amely a demokratikus értékeket, a jogállamiságot, az alapvető szabadságokat és az emberi jogokat előmozdító civil társadalmi szervezetek támogatására összpontosít; felhívja az EU-t és tagállamait, hogy kritikus szemmel vizsgálják felül az Oroszországgal való együttműködést a különböző külpolitikai platformokon és olyan projektekben, mint az Északi Áramlat 2, amelynek építését az EU-nak azonnal le kell állítania;

12. felszólítja az orosz kormányt és az Állami Dumát, hogy vizsgálják felül a választások jogi keretét, valamint a külföldi ügynökökre és a nemkívánatos szervezetekre vonatkozó jogszabályokat annak érdekében, hogy a nemzetközi normákkal összhangban elősegítsék a pluralizmust, a szabad és tisztességes választásokat, és egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek az ellenzéki jelöltek számára; követeli, hogy az orosz kormány biztosítson egyenlő hozzáférést és egyenlő esélyeket valamennyi demokratikus párt számára a közelgő parlamenti választások során, mivel a pártok nyilvántartásba vételének megtagadása a bejegyzési eljárással való visszaélésnek minősül, amely tönkreteszi a politikai versenyt és a plurális demokráciát; hangsúlyozza, hogy az oroszországi rezsim és a belarusz diktatúra az attitűdök és a taktikák terén egyre inkább közeledik egymáshoz; úgy véli, hogy mindkét rendszer attól tart, hogy népük körében egyre nagyobb a változás iránti igény, ezért a választási csalás kényelmes politikai megoldásként merül fel számukra;

13. sajnálattal állapítja meg, hogy Alekszej Navalnij nem tarthatja meg a 2021. január 19-re tervezett felszólalását az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének Jogi és Emberi Jogi Bizottságában, jóllehet az orosz parlamenti küldöttség a közelmúltban visszatérhetett az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésébe;

14. megismétli az Európai Külügyi Szolgálathoz és a tagállamokhoz intézett felhívását, hogy továbbra is szorosan kövessék nyomon az Oroszországi Föderációban uralkodó emberi jogi helyzetet, és felhívja az EU oroszországi küldöttségét és a tagállamok nagykövetségeit, hogy továbbra is kövessék nyomon a civil társadalmi szervezeteket, ellenzéki politikusokat és aktivistákat érintő bírósági ügyeket, többek között Alekszej Navalnij ügyét is; felhívja az Uniót, hogy nyújtson több támogatást az orosz másként gondolkodóknak, nem kormányzati szervezeteknek és civil társadalmi szervezeteknek, valamint a független médiának és a riportereknek;

15. felhívja az uniós tagállamokat, hogy hangolják össze Oroszországgal kapcsolatos álláspontjaikat, és lépjenek fel egységesen az orosz hatóságokkal folytatott két- és többoldalú fórumokon; úgy véli továbbá, hogy az EU-nak ki kell használnia az amerikai kormányváltást annak érdekében, hogy megerősítse a transzatlanti egységet a demokrácia és az alapvető értékek önkényuralmi rendszerekkel szembeni védelme terén; emlékeztet arra, hogy a Parlament kiáll az orosz nép mellett az alapvető szabadságokért, az emberi jogokért és a demokráciáért folytatott küzdelmében;

16. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Európa Tanácsnak, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek, valamint az Oroszországi Föderáció elnökének, kormányának és parlamentjének.